

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Andra kammaren.

Nr 42.

Lördagen den 15 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**, som anförde: Herr talman! I en till mig riktad interpellation har ledamoten av denna kammare herr Persson i Falla med kammarens tillstånd frågat, om regeringen är beredd att med all nödig kraft vidtaga besparingsåtgärder inom den svenska statsförvaltningen och statsverksamheten och — i så fall — vilka åtgärder regeringen finner påkallade. *Svar på interpellation.*

Interpellanten har i sin motivering väsentligen begränsat sig till statens civila utgifter, och då närmast de egentliga förvaltningsutgifterna. Dessa kunna, som interpellanten framhåller, minskas på två olika vägar. Den ena är att draga in anslag för ändamål som visserligen äro behjärtansvärda men som i nuvarande läge måste stå tillbaka för annat. Den andra är att genomföra en rationalisering och effektivisering inom den offentliga verksamhet som måste hållas i gång. Interpellanten ifrågasätter, att man för främjande av en fortgående rationalisering skulle tillsätta en särskild riksekonomikommission.

Jag har redan i propositionen angående reglering av förskottsstaten såsom min uppfattning uttalat, att arbetet för att nedbringa kostnaderna för statens civila verksamhet måste med all kraft fullföljas. Därvid får man i nuvarande läge icke rygga för att eventuellt i viss utsträckning genomföra en krisadministration av en i förhållande till den normala förvaltningsorganisationen väsentligt begränsad omfattning. Ett besparingsarbete med den angivna inriktningen måste ledas centralt från fackdepartementens och finansdepartementets sida. För dess fullföljande torde komma att inom sistnämnda departement tillkallas två eller tre sakkunniga, representerande praktisk och administrativ erfarenhet. För att vinna bästa möjliga planläggning och inriktning av besparingsåtgärderna måste man lita till aktiv medverkan från ledningarna för de olika verken och myndigheterna. Överläggningar med verksledningarna ha också redan inletts och komma att fullföljas, så att underlag erhålles för en reduktion av utgifterna under nästföljande budgetår och för en planmässig begränsning även av anslagskraven för budgetåret 1941/42.

Besparingsåtgärder av här avsedd omfattning och inriktning måste innebära, att åtskilliga intressen, som nu tillgodoses genom statens försorg, få tillsviðare offras. Även vissa andra olägenheter äro ofrånkomligt förbundna med en begränsning av medelsanvisningarna för statens civila verksamhet. Naturligtvis är det ett allmänt intresse, att dessa olägenheter icke bli större än som är nödvändigt. Den arbetskraft, som i vissa fall tillfälligt friställes, bör exempelvis såvitt möjligt beredas sysselsättning vid nyrekrytering inom områden, där krisen medfört behov av organisatoriska utvidgningar.

Svar på interpellation. (Forts.)

Utrymmet för egentliga rationaliseringsåtgärder inom statsförvaltningen är mindre än man ofta föreställer sig. Det av interpellanten åberopade exemplet från besparingsaktionen vid statens järnvägar i början av 1920-talet jävar icke denna uppfattning. Besparingarna genomfördes nämligen i ett utpräglat deflationsläge och efter en abnorm expansion av den berörda verksamheten. Skall arbetet leda till resultat, måste det otvivelaktigt fullföljas under en längre tid. Den väsentliga arbetsbördan torde komma att falla på verksledningarna, vilka ensamma äga den inre kännedom om verkens arbetsförhållanden, som erfordras för en god planläggning. Verksledningarna måste dock erhålla möjlighet till fortgående samråd med några personer som äga överblick över hela området. Såsom rådgivare för verken synas de sakkunniga inom finansdepartementet, om vilka jag nyss talade, lämpligen kunna fungera.

Vad som efter en uppläggnings av det fortsatta besparingsarbetet efter antydda linjer kunde vinnas genom tillkallande av en självständigt arbetande riksekonomikommission torde icke vara mycket. En utvidgning av sakkunnigkretsen utöver vad här tidigare nämnts skulle vara motiverad endast om själva utredningsarbetet kunde utföras av de sakkunniga. När emellertid detta arbete måste utföras av verken själva, torde strävandena vinna i effektivitet, om ledningen koncentreras till en mindre krets som inom Kungl. Maj:ts kansli arbetar i direkt kontakt med vederbörande departementschef.

Det är kanske överflödigt att ännu en gång erinra om de förhållanden som medföra att besparingar och nedskärningar inom själva den statliga förvaltningen icke kunna bli av en sådan storleksordning, att de avsevärt påverka finansläget i en tid, då utgiftsökningarna räknas i hundratals miljoner eller i miljarder. Men jag är ense med interpellanten därom att man icke av dessa extraordinära utgiftsökningar bör förledas att underskatta betydelsen av sparsamhet i den ordinarie förvaltningen.

I den mån önskemålet om begränsningar utsträcker till att omfatta sådana statsutgifter som väsentligen innebära en omfördelning av inkomster, alltså t. ex. statsbidrag till kommuner, förbättring av vissa medborgaregrupperns ekonomiska läge genom socialpolitiska åtgärder, stöd åt den jordbrukande befolkningen o. s. v., flyttas meningsbytet över till områden, där i betydande mån andra synpunkter måste göra sig gällande. Jag tillåter mig i detta sammanhang hänvisa till vad jag anförde vid anmälan av besparingspropositionen till fjolårets urtima riksdag.

Med det anförda torde interpellantens frågor vara besvarade. När det fortsatta besparingsarbetet hunnit fortskrida längre än i dag är fallet, hoppas jag kunna ge en mera preciserad bild av utgiftsbegränsningarnas räckvidd och konsekvenser.

Härefter yttrade:

Herr Persson i Falla: Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet och chefen för finansdepartementet för det lämnade svaret, och det är med tillfredsställelse jag finner, att åtgärder äro planerade för åstadkommande av förenklingar och besparingar i den statliga administrationen. Mot den arbetsform, som finansministern antydde, för åstadkommande av utredning och förslag i detta avseende har jag inga invändningar att göra. Personvalet torde väl härvidlag vara det viktigaste.

Som herr statsrådet också anmärkte i sitt svar, är det uppenbart, att de besparingar som kunna vinnas genom förenklingar och inskränkningar i den statliga administrationen måste, om också i och för sig betydande, dock bli av en ganska begränsad omfattning. I förhållande till statsutgifternas nuva-

Svar på interpellation. (Forts.)

rande storlek och till de stora gapande hålen i innevarande och kommande års budgeter måste också ett till administrationen begränsat besparingsarbete framstå såsom relativt obetydligt. För att ernå nödig balans i statens finanshushållning måste helt visst en sparsamhetspolitik av mera radikalt slag och betydligt större omfattning sättas in. Om på grund av vissa förändringar i det utrikespolitiska läget någon inskränkning i den militära försvarsberedskapen kan vidtagas, kommer detta givetvis att innebära en viss finansiell lättnad för staten. Å andra sidan är det uppenbart, att de utrikespolitiska förhållandena för närvarande och säkerligen även för de närmaste åren komma att innebära stora faror och risker, att ett fortsatt utbyggande av våra försvarsanstalter och uppehållandet av en ständigt högvärdig försvarsberedskap är ofrånkomligt. Utgifterna för försvarsväsendet måste därför under avsevärd tid framåt bli mycket betydande.

Oavsett de statsfinansiella svårigheterna måste vår folkförsörjning komma att under avsevärd tid framåt kämpa med stora svårigheter. Olika omständigheter som jag nu inte skall ingå på verka försvarande för arbetslivet. Allt vad som är möjligt måste därför göras, för att näringslivet skall kunna arbeta och producera nyttigheter, oundgängliga för människornas uppehälle och nödtröft. Särskilt och närmast gäller detta livsmedelsproduktionen. Även om vi inte ha några svårare livsmedelsbekymmer för dagen, så äro dock skördeutsikterna delvis mycket mörka, och så ovissa som de utrikespolitiska utsikterna äro för kommande år och därmed även för internationell handel och fraktfart, måste det vara en angelägenhet av största vikt att söka hålla livsmedelsproduktionen uppe i all den utsträckning det är möjligt. Man måste dock förutse att här som på andra näringslivets områden kunna svårigheterna bli mycket kännbara. Vi kunna alltså räkna med mycket betydande utgifter för försvaret som ofrånkomliga under närmast kommande år, samtidigt med att skatteunderlaget starkt förminskas. Vi få inte låta invägga oss i den föreställningen, att dessa besvärligheter torde bli snart övergående. Med en realistisk uppfattning stämmer det bättre att räkna med att vi tvingas att anpassa oss efter den klimatförsämring i politiskt och ekonomiskt avseende som väller in över Europa.

I ett sådant läge räcker det inte med endast förenklingar och anpassningar i den statliga administrationen, hur nödvändigt och erkännansvärt ett sådant besparingsarbete än kan vara. Det är ju också det relativt lättaste. I en del andra länder har man under ekonomiska svårigheter, som dock icke varit så pressande som våra äro nu, icke begränsat inskränkningarna till den statliga administrationen utan sökt och vunnit erforderlig statsekonomisk balans genom långt mera omfattande åtgärder. Jag tror, att vi måste se den hårda verkligheten så som den är och utan räddhåga i tid vidtaga åtgärder för sådana anpassningar, som tidsläget göra nödvändiga. Vi måste i tid draga de ofrånkomliga konsekvenserna av det faktum, att den standard i ekonomiskt och socialt avseende, varöver vi kanske varit stolta, kanske också något bekymrade med hänsyn till framtidens osäkerhet — att denna under högkonjunkturen hastigt uppskruvade standard icke längre är möjlig att hålla vid denna höjd. Bättre än att blunda för detta är att vidtaga nödiga undersökningar och planläggningar för att anpassa statens utgifter i alla dess förgreningar, evad de än äro beroende av tillämplad lönestandard, social standard och statliga åtaganden i vidaste bemärkelse, efter vad vi nu ha råd och möjlighet till. Närmast är det statens budget som måste bringas i jämvikt. Det finns endast två utvägar. såvitt jag kan se; en radikal besparingspolitik i den riktning jag antytt eller en stark inflation. Vi kunna väl vara överens om att av dessa är besparingsvägen den bästa samt för land och folk lyckligaste.

Svar på interpellation. (Forts.)

Herr **Hage**: Herr talman! Jag begärde ordet för att påminna finansministern om att statsrevisorerna och riksdagen för några år sedan enhälligt uttalade sig för en undersökning, om statsförvaltningens arbetsmetoder voro tillfredsställande. Det är visserligen en detalj i det stora spörsmålet. Jag tror visserligen, att man genom en omläggning av arbetsmetoderna icke kan nå *mycket* stora besparingsresultat. Men trots detta måste jag med utgångspunkt från det gamla ordspråket: »Många bäckar små göra en stor å», våga det påståendet, att man även på *den* vägen genom att effektivisera arbetsmetoderna på ett bättre sätt, än vad i verkligheten förekommer på olika håll inom vår statsförvaltning, skulle kunna vinna någonting. Jag vill ännu en gång påpeka, att både riksdagen och statsrevisorerna varit enhälliga på denna punkt. Jag har under de fyra år, jag satt i statsrevisionen, ägnat ungefär hälften av min arbetstid åt att undersöka dessa saker. Dessutom har jag haft möjlighet att i min kommunala verksamhet och även i det verk, där jag under fyrtio år varit anställd, undersöka dessa förhållanden. Jag vill därför göra det bestämda påståendet — och det står jag för, då jag dock ändå har någon sakkunskap på detta område — att statsförvaltningens arbetsmetoder på *en del* områden icke äro tip-top utan behäftade med mycket omständligt arbete, som slukar mycket stor personal. Jag uttalar den förhoppningen, att denna fråga, för vars undersökning riksdagen enhälligt uttalat sig, också kommer upp i detta sammanhang.

Herr **Lithander**: Herr talman! Jag tror, att kammaren, riksdagen och svenska folket kunna vara herr Persson i Falla tacksamma för att han fört detta viktiga spörsmål på tal. I den mån sparsamhet kan iakttagas beträffande poster, som icke äro ofrånkomligt nödvändiga, finns det intet tvivel om att parollen skall utgå från den högsta ledningen, från regeringen. Och om den icke sätter sin prägel på statens och kommunernas handskande med allmänna medel, så kunna vi snart stå inför den situationen, att det svenska penningvärdet icke kan upprätthållas, och då komma många att misräkna sig på det stöd och den hjälp de trott sig kunna motse i bidrag från det allmänna. Det finns vissa enkla ekonomiska regler, som ingen kan uraktlåta att taga hänsyn till och beakta — allra minst en finansminister och en regering. För staten och kommunerna gäller nog detsamma som är och måste vara vägledande för enskilda personer och som i alla fall är hemligheten i att undan för undan kunna gå fram till förbättrade ekonomiska förhållanden och icke till försämrade.

Herr finansministern berörde i sitt svar på interpellationen med några ord det förhållandet, att när man kommer in på frågan om sådana utgifter, som innebära en överflyttning på staten av utgifter, som annars skulle åvila kommuner och enskilda — han underströk något och nämnde även jordbruket som en liten särskild komplimang till interpellanten för att påminna om att även jordbruket skulle få sitt stöd — kan man i många fall icke komma ifrån att med allmänna medel stödja olika önskemål. Jag tror emellertid, att man även här måste iakttaga en viss försiktighet och sparsamhet och detta särskilt av en anledning. Om man nämligen tror, att man kan i det långa loppet nästan huru mycket som helst belasta de olika skattekällorna är det ett stort misstag. Det dröjer icke länge, förrän en sådan politik kommer att lägga hinder i vägen för den konsolidering och den möjlighet till ökad försörjning och ökade skatteinkomster, som staten eljest i längden måste lita till. Det är frestande lätt även för det allmänna att vara frikostig med medel som andra skapa, särskilt när den ökade belastningen icke i önskvärd grad träffar dem som sitta inne med möjligheten att kunna bestämma däröver. Låt den i någon ringa mån

Svar på interpellation. (Forts.)

träffa i ökad grad även dem som bestämma, och jag tror, att det kommer att något verka i önskvärd riktning. Man skall tänka litet mera på effekten. Det är ett stort ansvar att handha egna medel, men det är ett ännu större ansvar att handha allmänna medel — de medel, som riksdagen med den maktbefogenhet som där finns, undan för undan har att handskas med. Den synpunkten bör man aldrig lämna ur sikte.

Trots att finansministern fäste uppmärksamheten vid att han helt nyligen hade påpekat, att besparingar nödvändigt böra göras, kan jag icke hjälpa att jag icke kan få något riktigt grepp på att den viljan är så starkt inneboende hos honom, att han sätter i gång allvarliga och verksamma sparsamhetsåtgärder. I samma ögonblick som finansministern vänder sig till svenska folket under olika former med krav på att det skall täcka de ständigt ökade utgifterna — många gånger beträffande utgiftsposter, fördubblade och förmerade på grund av dröjsmål under åratals — i samma ögonblick som det sker, drar han sig icke för — såsom jag anmärkte här i kammaren, då den frågan var före — att betunga länemarknaden med en sådan stor utgift som antagligen över 25 miljoner kronor under en följd av år för att inlösa de enskilda järnvägarna — något som mycket väl kunnat bero. Jag anser, att en sådan sak exempelvis icke är uttryck för den vilja till sparsamhet och försiktighet vid handhavandet av allmänna medel, som man bör kunna fordra av finansministern. Det skulle glädja mig mycket, om man i fortsättningen finge bättre belägg för denna sparsamhetsvilja. — Jag är herr Persson i Falla uppriktigt tacksam för att han bringat denna allvarliga fråga till diskussion och fäst uppmärksamheten på den, även om interpellationen och svaret kommit i detta sena skede av riksdagen.

Herr Osberg: Herr talman! Det är helt naturligt, att vi måste beakta det spörsmål, som det här resoneras om. Man kan icke heller säga annat än att den ärade interpellanten har fullkomligt rätt, när han manar till sparsamhet. Man kan ju ändå spara på många olika sätt. Vad man framför allt måste taga hänsyn till i framtiden, i synnerhet vad gäller vårt försvar, är att se till att man producerar det allra mesta inom landet i stället för att importera. Jag skall icke här nämna de grenar, som jag åsyftar, men det är särskilt en, som jag för min del anser vara försummad. I ett land som vårt med utmärkt skickliga ingenjörer och arbetare behöva vi icke hämta materiel, som behövs, utifrån. Kunna vi åstadkomma självförsörjning på de flesta områden, torde det vara ganska få länder, som ha det bättre förspänt än vårt. Om vi kasta ut stora summor på inköp utifrån, är det helt naturligt, att vår valuta försämras, men kan man däremot producera inom landet, blir det ett slags cirkulationsgång. De pengar, som ges ut, komma så småningom tillbaka i form av skatter och i den allmänna rörelsen, och man känner icke så mycket av utgifterna.

Det är därför, som jag skulle vilja vädja icke allenast till finansministern utan till hela regeringen, att ni vinnlägga er om att i största möjliga utsträckning få fram sådant, som kan produceras inom landet. Om man går ut i stora världen och ser var svenskar ha anställning, finner man, att på de flesta platser ha de framskjutna ställningar inom industrien. Det är enligt mitt förmenande icke lämpligt, att man icke ger dem tillfälle att inom vårt eget land visa sina kvalifikationer. Det är en av de viktigaste sakerna i hela vårt lands ekonomi, att man ser till att i görligaste mån få fram det, som kan åstadkommas inom landet. Framför allt är det av största värde, att vi icke äro beroende av utlandet för vissa saker, som kunna vara avgörande både för vår självständighet och för vår ekonomi.

Svar på interpellation. (Forts.)

Herr Andersson i Dunker: Herr talman! Jag kan i likhet med de föregående talarna helt ansluta mig till kravet på ökad sparsamhet och på ökad effektivitet inom statsförvaltningen och dess olika grenar. För ett par tre år sedan riktade jag här i kammaren en del anmärkningar mot arbetsformerna och arbetsintensiteten vid telegrafverkets anläggningsarbeten. Jag möttes därvid av en del protester här i kammaren. Man menade, att vad jag hade sagt var icke riktigt, men jag vet, att det, som jag då anförde, var rätt. En ombudsman i det fackförbund, som de sysselsatta arbetarna tillhörde, betygade, att jag hade rätt och att det gick till på det sättet inom telegrafverket. Han förklarade emellertid, och det var ju också min mening med vad jag yttrat, att det berodde på brister i planläggningen och organisationen vid arbetenas utförande. Jag har också själv vid åtskilliga tillfällen kunnat konstatera, att det råder betydande brister just i fråga om planläggningen och organiseringen av arbetet. Detta gäller icke blott anläggningsarbeten. Det går också ganska underligt till när det gäller att utföra någon kanske enkel reparation. Om man anmäler ett fel på en telefonlinje, kommer det en dag en person och tittar på detta fel, någon dag efteråt kommer det en person med litet materiel, och efter ytterligare någon dag kommer det en tredje person och utför arbetet. Alla tre ha kanske fått åka en eller ett par mil med en statens bil. Den, som icke är invigd i förhållandena, har åtminstone mycket svårt att förstå, att det skall behöva gå till på det sättet.

Man kan ju säga, att detta är detaljer, men när det går till på detta sätt nästan i oändlighet i alla små detaljer, måste man ju förstå, att det rinner bort pengar, som icke bli till någon nytta. Jag skulle tro med den kanske rätt ringa men ändå med den kännedom jag har om vissa andra av statens affärsdrivande verk, att det går till på liknande sätt på många håll. Jag tror därför, att det finns all anledning att från grunden granska, hur det står till inom vår statsförvaltning i fråga om effektiviteten i arbetet och arbetsmetoderna och planläggningen av arbetet. Jag kan därför helt ansluta mig till vad som här förut har framhållits såsom önskvärt i fråga om undersökning av möjligheten till besparingar i statsförvaltningen.

Herr Björklund: Herr talman! Jag vill framhålla, att jag icke tycker det är riktigt passande att komma med dessa saker till finansministern nu i riksdagens elfte timme. Vi borde i stället ta oss en funderare på vad vi litet var ha åstadkommit under de fem månader, som riksdagen har varat, och under de fyra månader, som urtima varade. Det hade varit tacknämligt, om vi själva tänkt på och försökt omsätta i praktisk gärning en hel del av de goda råd, som vi nu ha att ge finansministern i riksdagens elfte timme. Jag tycker, att det verkar en liten smula underligt. Jag förstår herr Persson i Falla. Han hade lagt sin interpellation rent sakligt, och mot denna är ingenting att invända, men sedan kommer här den ene efter den andre och betygar sin större eller mindre högaktning för finansministern. En del tro honom om att vilja spara, och en del tro honom icke om det. Det åligger emellertid oss, mina damer och herrar, lika väl som finansministern i egenskap av svenska folkets valda ombud att se till, att det bedrivs sparsamhet med statens medel.

Nu kan det sägas och kan sägas med rätt, att regeringen har större möjlighet att taga initiativ än den enskilde riksdagsmannen, men detta hindrar icke, att vi själva också måste tänka på sparsamhet. Det händer gång på gång, när det är fråga om stora utgifter för att tillgodose den ena eller den andra medborgargruppen här i landet, att man icke håller på sparsamheten. Då spara vi icke utan vilja litet var ha så mycket som möjligt, och det kan un-

Svar på interpellation. (Forts.)

der sådana förhållanden icke vara särskilt tacknämligt att såsom finansminister vara den, som skall skaffa pengar för alla möjliga behov.

Jag fick för en liten stund sedan liksom vi alla på pulpeten ett tryck från bevillningsutskottet. Det behandlar i stor utsträckning den sparsamhet, som statsmakterna ålägga den enskilde, men de enskilda tillsammanantagna äro ju ingenting annat än staten. Vi tvingas såsom enskilda redan nu att spara i mycket hög grad till följd av de stora militära utgifterna. Jag vill icke ett ögonblick ha sagt och vad jag säger får icke förstås på det sättet, att jag skulle ha något att anmärka på de anslag, som utges för försvarets räkning, men om den enskilde tvingas att spara och spara, och det är ju förebådat, att det skall bli en urtima riksdag, då man skall lägga ytterligare skatter på svenska folket, då måste man ju fråga sig, om det icke också är nödvändigt att i någon mån försöka hålla hela cirkulationen i gång för att den enskilde överhuvud taget skall bli i stånd och ha förmåga att betala skatt till staten. Det går icke att bara taga ut dessa stora skatter utan att samtidigt såvitt möjligt söka hålla hela näringslivet och samhällets alla funktioner i verksamhet.

Jag har velat säga detta, därför att jag liksom herr Lithander tror, att det är nödvändigt, att vi för framtiden inrikta oss på sparsamhet, men icke tycker, att vi böra speciellt adressera oss till finansministern, utan vi böra taga en liten hjärterannsakan med oss själva och försöka tillsammans med honom uppgöra en plan för hur det skall vara möjligt att spara i framtiden, utan att vare sig på ena eller andra sättet dock eftersätta vad som är nödvändigt i form av utgifter för att hålla statsmaskineriet och det hela i gång på ett något så när normalt sätt.

Herr Lithander: Herr talman! Den senaste ärade talaren talade om att det var nödvändigt att spara med allmänna medel, och jag begärde nyss ordet för att understryka samma sak. Jag är fullkomligt ense med honom därom. Han säger, att vi skola icke adressera denna anmärkning endast till finansministern. Nej, jag har för min del ingenting emot att vi skriva ett litet brev också exempelvis till statsrådet Möller. Jag tror, att vi på hans område skulle kunna spara en del utan att göra någon orätt mot svenska folket. Det är en av de besparingar, som vi skulle kunna göra. Jag skulle också kunna adressera mig till finansministern i en sak, som direkt berör honom. Jag kan icke förstå, hur vi år efter år kunna betala ut 14 miljoner kronor till systembolagen för att sköta en sak, som skulle kunna skötas med mycket mindre utgifter för staten och med mycket större effekt på annat sätt. Man håller där en sak i gång, som det kostar 14 miljoner kronor om året att driva. Jag är icke säker på om vi möjligen få tillbaka 14 miljoner kronor, men som det nu är blir det icke ekonomiskt. Det är en besparing, som vi skulle kunna göra.

Jag är fullkomligt ense med den föregående ärade talaren om att vi skola hålla cirkulationen i gång. »Business as usual» har hela landet nytta av. Man måste emellertid se till, att det näringsliv, som nu måste belastas så oerhört hårt, icke drives till bristningsgränsen och att beskattningen icke sker på sådant sätt, att det till slut blir till skada även för finansministern.

Herr Björklund: Herr talman! Jag vill endast säga till herr Lithander, att om det vore så lätt att åstadkomma sparsamhet, att man endast behövde skriva ett brev exempelvis till socialministern eller ecklesiastikministern eller någon annan minister i detta rike. då behövde vi icke diskutera saken här. Det är betydligt svårare att i praktisk gärning omsätta vad man teoretiskt tycker är förnämligt att tala om. Det är det, som herr Lithander och jag skola hjäl-

Svar på interpellation. (Forts.)

pas åt med i fortsättningen. Jag är liksom herr Lithander övertygad om att i den ekonomiska situation, i vilken vi för närvarande leva, måste de enskilda, måste kommunerna och måste staten ålägga sig sparsamhet, men det nyttar icke stort till att i en interpellationsdebatt enbart rikta denna uppmaning till regeringen, utan det är samtliga vi ledamöter, som måste försöka ålägga oss själva ett band, när det är fråga om stora utgifter och när sparsamhet kan ske. Det bör ske då och kan icke ske i en interpellationsdebatt.

Herr Lithander: Herr talman! Jag vill icke draga något streck över ecklesiastikministerns eller någon annan ministers anslagskrav — i fråga om socialministerns kanske jag skulle vilja göra det på en del punkter — utan jag vill sätta ett litet minus vid anslagen, alltså sådana minusstreck, som icke vederväga det, som är det väsentligaste och vitalaste för oss alla, nämligen rikets säkerhet. Jag är ense med den senaste talaren om att det är svårt att göra exakta förslag i en interpellationsdebatt som denna, utan att man måste besjålas av sparsamhetens ande redan från början. Vi skola kunna samsas därvidlag. Även om vi kanske icke kunna samsas rörande de 14 miljonerna till systembolagen, kan det måhända finnas några andra punkter, där vi skulle kunna komma överens.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 2.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 247, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1940/41.

Punkterna 1—8.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 9.

Lades till handlingarna.

§ 3.

Föredrogs vart efter annat:

statsutskottets utlåtanden:

nr 248, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat II för budgetåret 1939/40; och

nr 249, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster för budgetåret 1940/41;

sammansatta stats- och första lagutskottets memorial, nr 2, angående arvode åt av sammansatt stats- och första lagutskott anlitat biträde;

bankoutskottets utlåtande och memorial:

nr 48, i anledning av framställning från delegerade för riksdagens verk i fråga om viss ändring av avlöningsreglementet för riksdagens verk, m. m.;

nr 49, med förslag till ändrad lydelse av § 10 instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken; och

nr 50, angående avlöningsförhållandena för den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen under återstående tid av 1940 års riksdag; samt

andra lagutskottets memorial, nr 47, angående ersättning åt extra hovrättsfiskalen Sven Edling, vilken inom andra lagutskottet biträtt vid behandlingen av visst ärende.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden och memorial hemställt.

§ 4.

Föredrogs budgetdeputerades memorial angående arvode åt deputerades sekreterare; och biföll kammaren deputerades däri gjorda hemställan.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes

bevillningsutskottets betänkande och memorial: nr 47, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1940/41 m. m.; och

nr 48, angående ersättning åt av utskottet vid behandling av vissa ärenden anlitade biträden.

§ 6.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från bevillningsutskottet:

nr 426, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ytterligare utsträckning av Kungl. Maj:ts befogenhet att meddela förordnande jämlikt 1 § förordningen den 7 juni 1935 (nr 259) om accis å margarin och vissa andra fettvaror, m. m., samt

från jordbruksutskottet:

nr 427, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område m. m.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr andre vice talmannen *Österström* under 2 dagar fr. o. m. den 15 juni.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.56 f. m.

In fidem
Sune Norrman.

Måndagen den 17 juni.

Kl. 2 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Föredrogs, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 47.

§ 2.

Föredrogs bevillningsutskottets memorial nr 48, angående ersättning åt av utskottet vid behandling av vissa ärenden anlitade biträden; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 3.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens andra kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 15 juni 1940.

Anmälades och godkändes,

dels att stenografen J. W. Löf, vilken den 16 sistlidne april erhållit tjänstledighet på grund av inkallelse till militärtjänstgöring tills vidare från och med den 17 i samma månad, den 7 nästlidna maj återinträtt i tjänstgöring såsom stenograf;

dels att det förordnande, som den 16 berörda april meddelats fil. lic. H. Reuter att tills vidare och till dess annorlunda förordnades uppehålla en stenografbefattning hos kammaren, från och med den 7 maj upphört att gälla,

dels ock att herr talmannen beviljat vaktmästaren hos kammaren E. Blomberg ledighet på grund av militärtjänstgöring tills vidare från och med den 22 nästlidna maj och förordnat vaktmästaren hos konstitutionsutskottet Bernhard Törngren att under ledigheten uppehålla Blombergs tjänst.

Beslöts att följande vid innevarande riksdag hos kammaren antagna tjänstemän och vaktmästare skulle upphöra att vara anställda hos kammaren från och med nedan angivna dagar tills vidare och intill dess de av herr talmannen kallades att återinträda i tjänstgöring, nämligen

från och med den 27 innevarande juni samtliga stenografer, samtliga kanslisterna utom förste kanslisten N. G. H. Liliequist och kanslisten, tillika registratören A. H. Gärdin ävensom samtliga vaktmästare utom förste vaktmästaren C. G. E. Carlberg, vaktmästaren H. E. E. Eklund och postvaktmästaren S. W. Hellborg; samt

från och med den 11 nästkommande juli notarien G. Britth, samtliga förste stenografer utom A. Michal och postvaktmästaren S. W. Hellborg.

Som ovan

In fidem
Sune Norrman.

§ 4.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 392, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöning av viss krigspolispersonal;

nr 393, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till avlöningar vid fartygsinspektionen;

nr 394, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för uppförande av en anläggning för tillverkning av strängbetong;

nr 395, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående byggnader för nomadskolorna;

nr 396, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till ytterligare medel för kontroll och undersökning av gasgeneratoraggregat;

nr 399, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillägg till de av riksdagen godkända grunderna för dyrtidstillägg under budgetåret 1940/41 åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl.;

nr 400, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till anskaffning av brandredskap för Kalmar slott;

nr 401, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till anläggningsarbeten å viss järnvägslinje;

nr 402, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till anordnande av skyddsrum i statens fastigheter;

nr 412, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 413, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tredje huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 414, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln, avdelningen Flygvapnet, gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 415, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 416, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 417, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 418, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 419, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 420, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under elfte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 428, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kostnader för årlig taxering för budgetåret 1940/41; och

nr 430, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av lastnings- och lossningsanläggningar för sockerbeter m. m.

Vidare anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 424, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350); och

nr 425, angående ändrad lydelse av § 10 i instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.7 e. m.

In fidem
Sune Norrman.